

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Humanitaar- ja sotsiaalainete õpetamine põhikoolis

Anu Širogorov

ALGAJATE ÕPETAJATE KOGEMUSED JA ETTEPANEKUD SEoses TÖÖTAMISEGA
ÕPETAJAAMETIS COVID-19 TINGIMUSTES

Bakalaureusetöö

Vastutav juhendaja: Eveli Laats

Juhendaja: lektor Ingrid Koni

Tartu 2022

Kokkuvõte

Algajate õpetajate kogemused ja ettepanekud seoses töötamisega õpetajaametis COVID-19 tingimustes

Uuringute kohaselt oli koroonaviiruse pidurdamiseks vastu võetud meetmete tingimustes töötamine eriti keeruline algajate õpetajate jaoks, sest lisaks uue tööga harjumisele pidid nad toime tulema piirangutest tulenevate väljakutsetega. Uurimistöö eesmärk oli selgitada välja algajate õpetajate kogemused ja ettepanekud seoses töötamisega õpetajaametis COVID-19 tingimustes. Uurimuses osales viis algajat õpetajat üldhariduskoolidest üle Eesti. Poolstruktureeritud intervjuudest saadud andmeid analüüsiti kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil. Tulemustest selgus, et algajad õpetajad peavad meetmete tingimustes töötamisel eriti oluliseks kolleegide ja juhtkonna toetust. Rahulolematust avaldati riigipoolsete ebaselgete ja kohati vastuoluliste korralduste üle. Ettepanekutena soovitati mitmekesistada õpetajakoolituse õppekava kaugõpetamise meetodite ja selleks vajalike digipädevustega. Ettepanekutes koolidele rõhutati tugimeetmete võimaldamist algajale õpetajale.

Võtmesõnad: algajad õpetajad, COVID-19 kriis, algajate õpetajate toetamine, parendusettepanekud

Abstract

Experience and suggestions of novice teachers related to working in the teaching profession during COVID-19 restrictions

Studies have shown that working under the measures adopted to curb the coronavirus was particularly difficult for novice teachers, who, in addition to getting used to new jobs, had to cope with the challenges posed by restrictions. The purpose of the research was to identify the experience and suggestions of beginner teachers in relation to working in COVID-19 conditions. Five elementary teachers from general education schools across Estonia participated in the study. Data from semi-structured interviews were analyzed using a qualitative content analysis method. The results showed that novice teachers attach particular importance to the support of their colleagues and management when working under the conditions of the measures. Dissatisfaction was expressed over unclear and sometimes contradictory orders by the state. As a result, it was recommended to diversify the teacher training curriculum with remote teaching methods and the digital competencies needed for

this purpose. As to the suggestions for schools, the provision of support measures to novice teachers was highlighted.

Keywords: novice/beginner teachers, COVID-19 crisis, support for beginner teachers, suggestions for improvement.

Sisukord

Sissejuhatus	5
Teoreetiline ülevaade	6
Algajate õpetajate toetamine	6
Õppeasutustele kehtestatud piirangud vahemikus märts 2020 – mai 2022	7
Algajate õpetajate väljakutsed	9
Metoodika	10
Valim	10
Andmekogumine	12
Andmeanalüüs	13
Tulemused.....	14
Algajate õpetajate kogemused	14
Kogemused distantsõppega.....	15
Kogemused lähiõppega teiste piirangute tingimustes.....	17
Algajate õpetajate ettepanekud	19
Arutelu	22
Tänuõnad	25
Autorsuse kinnitus	25
Kasutatud kirjandus.....	26
Lisad.....	30
Lisa 1. Intervjuu kava	30

Sissejuhatus

12. märtsil 2020. aastal kuulutas Eesti Vabariigi Valitsus riigis välja eriolukorra, mis pidi esialgse otsuse järgi kestma 1. maini 2020. Korralduse loomise tingis koroonaviiruse ohjeldamatu levik maailmas ja nakatunute arvu kasv Eestis (Vabariigi Valitsus, 2020). Lisaks turismile ja kultuurielule puudutas eriolukorra väljakuulutamise muuhulgas ka koole. Korralduse kohaselt pidid koolid alates 16. märtsist suunduma kaug- ja koduõppele (Valitsus kinnitas..., 2020). Oluline on märkida, et sellist õppevormi, kus õpetaja ja õpilased ei viibi füüsiliselt ühes ruumis, nimetatakse distantsõppeks ehk kaugõppeks, koduõpet saab korraldada vaid tervislikel põhjustel või vanema soovil (Õppetöö kriisi ajal, 2021). Tuginedes Tartu Ülikooli terminoloogiakomisjonide soovitusel, kasutatakse käesolevas töös kui oskustekstis vahelduvalt termineid kaugõpe, kaugõppimine, kaugõpetamine ja võõrsõna distantsõpe. Nende tähenduslikuks eristamiseks ei ole põhjust (Mäekivi, 2020). Haridusasutused olid jõudnud paratamatu olukorrani, mis nõudis õppetöö täielikku ümberkorraldamist (Valitsus kinnitas..., 2020). Ümberkorraldused mõjutasid seega korruga kõiki kooliga seotud osapooli: õpilasi, lapsevanemaid ja õpetajaid.

Uuringud on näidanud, et distants- ehk kaugõppel võib nende osapoolte jaoks olla negatiivsed tagajärjed. Pikemat eemalolekut koolist seostatakse laste vaimse tervise halvenemisega. Näiteks suureneb risk kogeda depressiooni ja ärevust (Loades *et al.*, 2020). Rundle jt (2020) on leidnud, et distantsõppe periood sarnaselt suvevaheajale mõjub õpilaste kehakaalule, sest ebatervisliku toidu osakaal laste menüüs kasvab. On leitud ka seda, et koolide sulgemine mõjub negatiivselt laste uneharjumustele ning sellega kaasneb laste füüsilise aktiivsuse vähenemine (Pietrobelli *et al.*, 2020). Vanemate seisukohast on täheldatud nende suurenenud stressi distantsõppe perioodil, seda eriti nädalasisesel ajal, mil püütakse balansseerida oma tööülesannete täitmist ja laste õppetöö toetamist (Freisthler *et al.*, 2021).

Õpetajate jaoks tõi kaugõpe kaasa erinevaid katsumusi alates puudulikest teadmistest ja oskustest selle kohta, kuidas tunde distantsilt läbi viia, kuni selleni, kuidas juhendada lapsevanemaid õpilast õpingute ajal abistama. Õpetajad tõid välja ka selle, et keeruline oli õpilasi distantsilt motiveerida ja toetada. Ka positiivse keskkonna loomine tunnis osutus õpetajate jaoks raskeks. Probleeme tuli ette veelgi ja need oli seotud ajaplaneerimise, õpilaste hindamise, administratsiooni, antud juhustest ja tähtaegadest kinnipidamise ning tundide läbiviimise tehnilise poolega (nt pideva internetiühenduse tagamine). Nende probleemidega tegelemine tähendas õpetajate jaoks suuremat pinget ja stressi. Rahvusvaheliselt on leitud, et õpetajate töökogemuse ja valmisoleku vahel distantsõpet läbi viia on väga tugev seos.

Õpetajate töökogemus annab neile parema valmisoleku keerulisematel aegadel, sealhulgas pandeemia tingimustes töötamisel, toime tulla. Aga ka vastupidi, algajate õpetajate jaoks on väljakutsed veelgi raskemad (Alea *et al.*, 2020).

Algaja õpetajana käsitletakse kuni 5-aastase töökogemusega õpetajat. Algajad õpetajad vajavad lisatuge klassiruumi juhtimise strateegiatega elluviimisel. Kõige enam mõjutavad algaja õpetaja rahulolu tööga tema suhted kolleegide, mentori(te), lapsevanemate ja õpilastega. Head suhted ja vahetu kontakt nendega aitab ennetada algajate õpetajate kavatsust ametist lahkuda (Redman, 2015). Distsantsõppe ajal aga see tugi vähenes: Haridus- ja Teadusministeerium soovitas korraldada õppetöö selliselt, et ka õpetajad väldiksid omavahelisi liigseid kontakte, võimalusel tuleks neil töötada kodus (Koik, 2020a). Selleks aga, et tagada koolides kvalifitseeritud õpetajate olemasolu, on vajalik COVID-19 tingimustes toetada eelkõige algajaid õpetajad, kes oma ametis alles kohanevad (Fullard, 2020).

Kvalifitseeritud õpetajate järele on aga Eestis hetkel suur puudus. Niisamuti on väljakutseks õpetajate järelkasvu tagamine olukorras, kus õpetajaskond vananeb ja uusi kvalifitseeritud õpetajaid nende asendamiseks ei jagu. Enam kui pool Eesti õpetajatest on 50-aastased või vanemad. Samas kui alla 30-aastased õpetajad moodustavad TALIS uuringu andmetel ainult 7.1% õpetajaskonnast (Taimalu *et al.*, 2019). Rahvusvahelised uuringud (vt nt Dvir & Schatz-Oppenheimer, 2020) näitavad, et algajad õpetajad vajavad COVID-19 tingimustes töötamisel täiendavat tuge, ent uurijale teadaolevalt ei ole Eestis seda eraldi uuritud. Seega ei ole teada, millised olid Eesti koolide algajate õpetajate kogemused COVID-19 tingimustes töötamisel ja kuidas tuleks algajaid õpetajaid nende kogemustele tuginedes täiendavalt toetada. Sellest lähtuvalt on käesoleva uurimuse eesmärk selgitada välja algajate õpetajate kogemused ja ettepanekud seoses töötamisega õpetajaametis COVID-19 tingimustes.

Teoreetiline ülevaade

Algajate õpetajate toetamine

Seda, kui palju algajaid õpetajaid esimese viie aasta jooksul töölt lahkub, on hinnanud paljud uurijad (vt nt Ingersoll & Smith, 2003; Henry & Redding, 2018; Papay *et al.*, 2017). Kui Ingersoll ja Smith (2003) leidsid, et esimese viie tööaasta jooksul lahkub ametist 50% algajatest õpetajatest, siis uuemad uurimused näitavad, et iga-aastane lahkumise protsent jääb vahemikku 17.89 – 55 (Ingersoll *et al.*, 2014; Henry & Redding, 2018; Papay *et al.*, 2017). Eestis lahkub aasta jooksul ametist ligi 30% alustavatest õpetajatest (Selliov, 2018). Veelgi

enam, liigi pooled Fantilli ja McDougalli (2009) uuritud algajatest õpetajatest vähemalt kaalusid töölt lahkumist. Põhjused varieerusid: oli neid, kel esines probleeme laste ja lapsevanematega, neid, kes tõid välja vähese juhtkonnapoolse toe ja/või muudatused poliitikas (nt õppekavades), ja neid, kel esines muresid palga ja/või metrolussuhtega. Sarastel põhjustel on algajad õpetajad ka töölt lahkunud (Ingersoll *et al.*, 2014).

Algajate õpetajate rahulolu tööga mõjutavad erinevad tegurid. Väga tähtsaks peavad nad suhteid kolleegidega. On leitud, et õpetajad, keda tööellu sisseelamisel toetatakse, jätkavad suurema tõenäosusega õpetajana ka pärast esimest õppeaastat (Ingersoll & Smith, 2004). Eriti vajalikuks peetakse kolleegi(de) abi sellisel juhul, kui algajale õpetajale ei ole kooli poolt määratud mentorit (Redman, 2015). Kõige väärtuslikum on algaja õpetaja jaoks toetus selliselt mentorilt, kes õpetab algaja õpetajaga sarnast õppeainet (Ingersoll & Smith, 2004). Mentori puhul hinnati veel tema toetaja, soovitaja ja nõustaja rolli. Leiti, et toimiva mentorlussuhte jaoks peavad kokku sobima osapoolte väärtushinnangud (Remmik *et al.*, 2015). Algajate õpetajate jaoks on olulised ka regulaarselt planeeritud koostöö teiste õpetajatega ja kuulumine laiemasse õpetajate võrgustikku (Ingersoll & Smith, 2004). Ka Redman (2015) leidis, et kollektiivustundele mõjub halvasti ühise aja puudumine. Sellega seonduvalt tuli välja lisaks see, et algaja õpetaja kohanemist mõjutab tema klassiruumi paiknemine koolimajas (Redman, 2015). Näiteks soodustas õpetajatevahelist suhtlemist algaja õpetaja kabineti paiknemine õpetajate toa lähedal (Remmik *et al.*, 2015). Algajad õpetajad ise peavad oma tööga kohanemise võtmeisikuks koolijuhti (Redman, 2015). Koolijuht ei ole niivõrd seotud algaja õpetaja igapäevatööga, kuid on see, kes saab luua õpetajate omavahelist suhtlust soodustavad võimalused (Remmik *et al.*, 2015).

Seega vajavad algajad õpetajad koolist tööellu siirdumisel tuge nii kogunud õpetajatelt, juhtkonnalt kui teistelt koolitöötajatelt (Saleem *et al.*, 2020). Tugimeetmed mõjutavad õpetaja rahulolu tööga: need, keda piisavalt ei toetata, lahkuvad õpetajaametist suurema tõenäosusega, kui need, keda toetatakse (Kelly *et al.*, 2018). Algajate õpetajate jaoks tegi olukorra veelgi keerulisemaks COVID-19 kriis, mis tõi endaga kaasa suured haridussüsteemi puudutavad muudatused. Algajad õpetajad, kes oma ametis alles harjuvad, pidid toime tulema uute väljakutsetega (Dvir & Schatz-Oppenheimer, 2020).

Õppeasutustele kehtestatud piirangud vahemikus märts 2020 – mai 2022

Riiklikud meetmed koroonaviiruse leviku tõkestamiseks kehtestab Vabariigi Valitsus seaduse alusel korralduste ja määrustega (Meetmed koroonaviiruse..., *s.a.*). Selline volitus tuleneb põhiseadusest (Eesti Vabariigi põhiseadus, 1992). Eestis kasutusele võetud meetmed erinevad

teistes riikides kehtivatest, sest Eesti Vabariigi Valitsus koos teadusnõukojaga teeb iganädalaselt nakatumisnäitajatele tuginedes otsuse nende leevendamiseks või uute meetmete kehtestamiseks. See tähendab, et kehtestatud meetmed on riigisisised (Kõik hetkel kehtivad..., *s.a.*).

Veebruari lõpus aastal 2020 soovitas Terviseamet neil lastel ja lapsevanematel, kes käisid puhkamas koroonaviiruse suure levikuga piirkondades, jääda 14 päevaks koju. Koolidel tuli leida alternatiivne meetod nende õpilaste õppetöö korraldamiseks. Õpetajate jaoks tähendas see lisaks lähiõppe läbiviimisele veel kaugõppe organiseerimist (Haridus- ja Teadusministeeriumi kommunikatsiooniosakond, 2020). 6. märtsil andis Haridus- ja Teadusministeerium kõikidele haridusasutustele teada, et vajadusel tuleb neil olla valmis ajutiselt igasugune kontaktõpe peatama (Tagel, 2020a). Märtsis 2020 kinnitas Vabariigi Valitsus heaks meetmed, mis puudutasid muu hulgas ka koole. Otsus nägi ette, et 16. märtsil peavad kõik haridusasutused suunduma distantsõppele (Valitsus kinnitas..., 2020). 15. maist ehk pea kaks kuud pärast üleriigilise distantsõppe väljakuulutamist algas koolides nn üleminekuaeg, mil kontaktõppe oli pigem erandlik, kuid lubatud 9. ja 12. klassi lõpetajatele ja neile, kes vajasisid lisatuge (Kurm, 2020). Tollane haridus- ja teadusminister Mailis Reps tõi välja, et distantsõppest on saanud koolielu osa, mistõttu peaksid koolid kaugõpetamise võimekust ainult suurendama (Koik, 2020b). Uus, 2020/2021. õppeaasta sai enamike koolide jaoks alata tavapäraselt (Tagel, 2020b). 10. detsembril otsustas Vabariigi Valitsus kõrgete viirusnäitajate tõttu kehtestada haridusasutustele täiendavad piirangud. Õppijatel keelati vahemikus 14.12 – 31.12 viibida õpperuumides (Tagel, 2020c). Piiranguid pikendati vaheaja lõpuni (Tagel, 2020d). 25. jaanuariks ühtlustati riiklikud piirangud koolidele ning jätkus kontaktõpe (Tagel, 2021a). 1. märtsist 2021 peatati taas kontaktõpe. Koolis kohapeal võisid käia vaid 1. – 4. klass (Tagel, 2021b). 9. märtsist pidid distantsõppele jääma ka nemad (Tagel, 2021c). 17. maist jätkus kontaktõpe kõigi jaoks. 12-aastastele ja vanematele kehtis maskikandmise kohustus (Tagel, 2021d). 27. oktoobril teatas Haridus- ja Teadusministeerium, et peale vaheaega (01.11) alustatakse koolides kiirtestimisega kaks kuni kolm korda nädalas. Lisaks kehtestati uued karantiinis viibimise reeglid (Tagel, 2021e). Iganädalane testimine jätkus 9. maini. Testimise perioodi vältel kogus ministeerium kiirtestimise kohta andmeid ning avaldas iga nädala kohta kokkuvõtte. Edaspidi testivad koolid siis, kui neil selleks vajadus tekib (Tagel, 2021f).

Algajate õpetajate väljakutsed

Eeltoodule tuginedes võib järeldada, et algaja õpetaja tööd mõjutasid paljud koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud riiklikud meetmed, sh distantsõpe, põimõpe, hajaõpe, kiirtestimine, maskikandmise kohustus ja distantsi hoidmise soovitus kolleegidega. Oluline on märkida, et põimõpet tuli korraldada iga kooli poolt, kelle õpilased karantiinikohustuse tõttu kodus viibisid (Haridus- ja Teadusministeeriumi kommunikatsiooniosakond, 2020). Haridus- ja Noorteamet kirjeldab põimõpet kui õppevormi, mille raames toimub osa õppes lähi- ja osa kaugõppena (Õppetöö kriisi ajal, 2021). Selle töö raames nimetab uurija põimõppeks sellist õppevormi, kui õpetaja tegeleb osade õpilastega lähiõppes, kuid loob eraldi materjale, juhendeid jm karantiinikohustuses olevatele õpilastele. Hajaõpe on selline kontaktõppe korraldamise viis, kus osad õpilased osalevad õppetöös lähiõppes ja osad virtuaalselt. Hajaõppe korraldada osaletakse õppetöös samaaegselt. Seda on nimetatud ka hübriidõppeks, kuid Haridus- ja Teadusministeeriumi, Eesti Keele Instituudi ja ülikoolide eksperdid soovitavad seda terminit mitmetähenduslikkuse tõttu vältida (Digipädevuse sõnastik, 2021).

Lähiõpe ja kaug- ehk distantsõpe erinevad teineteisest suuresti. Kaugõpe eeldab, et õpilased ja õpetaja on teineteisest füüsiliselt eraldatud ning õppimine toimub infotehnoloogilisi vahendeid kasutades (Sadeghi, 2019). Eestis suundusid esmakordselt pandeemia tõttu kõik koolid distantsõppele 16. märtsil 2020 (Valitsus kinnitas..., 2020). Kaugõppele jäädid enamikes koolides õppeaasta lõpuni (v.a lõpuklassid) (Kurm, 2020). See tähendab, et õpetajad, sh algajad õpetajad, pidid esimese kaugõppe perioodi ajal õpetama distantsilt enam kui kolm kuud. Distantsõppe ajal seisid algajad õpetajad silmitsi nii tehnoloogiliste, pedagoogiliste kui haridussüsteemist tulenevate väljakutsetega. Distantsilt õpetamine eeldas, et õpetajad kohandavad oma õpetamismeetodid ümber ja kasutavad omandatud tehnoloogilisi teadmisi ja oskusi, et viia õpetamine üle virtuaalsesse keskkonda. Selleks aga pidid õpetajad ennast lühikese aja jooksul kurssi viima veebipõhiseks õppimiseks loodud platvormidega (nt keskkonnaga Zoom) (Dvir & Schatz-Oppenheimer, 2020). Teisalt tundsid algajad õpetajad, et neil oli tehnoloogilise poole pealt vanemate kolleegide ees eelis. Eriti hästi said hakkama need õpetajad, kellele juba õpetajakoolituses tutvustati, kuidas infotehnoloogilisi vahendeid tunni läbiviimiseks kasutada. Need teadmised tegid algajatest õpetajates olulised kollektiivi liikmed (Mecham, 2021). Lisaks võimalikele tehnoloogilistele väljakutsetele tuli neil toime tulla kodus töötamisega seonduva stressiga. Kodus töötamine võib luua pingeid, sest piir töö ja kodu vahel hägustub. Arvestada tuleb ka pereliikmetega, kes COVID-19 pandeemia tingimustes samuti kodus viibivad. Perekonnas võib puudu tulla ka elektroonilistest vahenditest (Dvir & Schatz-Oppenheimer, 2020). Eriti keeruline oli

distsantsõppega toimetulek nende algajate õpetajate jaoks, kel on ka endal kooliealised lapsed (Mecham, 2021).

Ka pandeemia ajal väärtustasid algajad õpetajad kolleegide abi ja toetust. Paljude jaoks aga lõpetati tugimeetmete nagu mentorluse ja algajatele õpetajatele suunatud koolituste pakkumine pandeemia saabudes ära (Mecham, 2021).

Kiirtestimisega Eesti koolides alustati 1. novembril 2021. Kiirtestimise mõju algajate õpetajate toimetulekule uurijale teadaolevalt uuritud ei ole. Küll aga on Haridus- ja Teadusministeeriumi kiirtestimise esimese nädala kokkuvõttes välja toodud seda, et testimine võttis vähemalt esimesel nädalal tunnist palju aega. Lisaks nähti testimise läbiviimist kui lisäülesannet õpetajate jaoks, kel on niigi palju tööd. Raskusi valmistas ka see, kuidas käituda lapsega, kelle test on positiivne. Väärhäbi esines eriti algklassides (Fomotškin, 2021).

Teoreetilisele ülevaatele tuginedes seati tööle eesmärk selgitada välja algajate õpetajate kogemused ja ettepanekud seoses töötamisega õpetajaametis COVID-19 tingimustes. Bakalaureusetöö eesmärgist tulenevalt sõnastati kaks uurimisküsimust:

- 1) millised on algajate õpetajate kogemused koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete tingimustes töötamisega?
- 2) missugused on algajate õpetajate ettepanekud koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete tingimustes töötamisel?

Metoodika

Valim

Käesoleva kvalitatiivse töö valim moodustati eesmärgipäraselt. Uurimusse kaasati üksnes kindlatele kriteeriumile vastavad uuritavad, kes olid uurija jaoks kergesti kättesaadavad ja koostöövalmid. Seega on valimi moodustamiseks kombineeritud ettekavatsetud valim mugavusmeetodiga (Õunapuu, 2014). Uuritavad õpetajad pidid vastama järgmistele kriteeriumitele: 1) tööstaaž vähem kui viis aastat; 2) õpetajana esmakordselt tööle asunud vahemikus 2019 – 2022; 3) õpetajakoolituse lõpetanud või parasjagu õppiv. Esimese tingimuse puhul pidas uurija silmas, et algaja õpetajana käsitletakse kuni 5-aastase töökogemusega õpetajat (Redman, 2015). Teise kriteeriumiga piiras uurija algaja õpetaja tööle asumise aja perioodiga, mil koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmed koolides õppetöö läbiviimisele erinevaid piiranguid seadsid. Töö eesmärki arvestades oli oluline, et õpetaja oleksid olnud just pandeemia ajal algaja õpetaja rollis. Teisalt ei pidanud uurija vajalikuks välistada need uuritavad, kes alustasid õpetajatööd vahetult enne pandeemia

algust. Veelgi enam, sellised uuritavad oleksid pakkunud uurimusele lisandväärtust, seda kriisieelse ja kriisiaegse algaja õpetajana töö kõrvutamisel.

Kokku osales uurimuses viis õpetajat üldhariduskoolidest üle Eesti, kes vastasid loodud kriteeriumitele. Nende taustaandmed on välja toodud tabelis 1. Üks algaja õpetaja töötab eesti keele ja kirjanduse õpetajana 2021. aasta sügisest, teine kirjandusõpetajana 2020. aasta sügisest, kolmas inglise keele õpetajana 2020. aasta sügisest, neljas klassiõpetajana 2020. aasta sügisest ja viies matemaatikaõpetajana 2020. aasta kevadest. Kõik uuritavad leidis uurija oma tutvusringkonnast. Algajad õpetajad olid vastutulelikud ja uurimuse osas positiivselt meelestatud

Tabel 1. Uuritavate taustaandmed

Pseudonüüm	Tööle asumise aasta	Õpetatav aine	Omandatud või omandatav kraad
Siiri	2021	eesti keel ja kirjandus	bakalaureusekraad (omandamisel)
Piret	2020	kirjandus	bakalaureusekraad (omandamisel)
Mia	2020	inglise keel	magistrikraad (omandamisel)
Silvia	2020	üldained (klassiõpetaja)	magistrikraad (omandatud)
Marie	2020	matemaatika	bakalaureusekraad (omandamisel)

Esimese uurimisküsimusega püüdis uurija teada saada, millised on algajate õpetajate kogemused pandeemia tingimustes töötamisel. Need kogemused võivad aga vastavalt õpetatavale ainele suuresti erineda. Seepärast pidas uurija oluliseks tuua taustaandmete juures välja ka see, mis ainet algajad õpetajad õpetavad. Teise uurimisküsimusega sooviti teada saada, millised on algajate õpetajate ettepanekud seoses töötamisega pandeemia tingimustes. Just seetõttu, et algajate õpetajate valmisolek õpetajatööks on õpetajakoolitusega seotud, on välja toodud ka see, mis teaduskraadi uuritavad parasjagu omandavad või mis kraadi nad omavad.

Andmekogumine

Võttes arvesse töö eesmärki ja püstitatud uurimisküsimusi kasutati bakalaureusetöös kvalitatiivset uurimisviisi. Seda iseloomustab muuhulgas subjektiivsete mitteamvuliste andmete analüüsimine, mille tulemuseks on sisukad kirjeldused. Andmeid kogus uurija poolstruktureeritud intervjuudega. Selleks valmistas ta intervjuuks küsimused ette, kuid oli valmis intervjuu ajal nende järjekorda muutma ning vajadusel esitama täpsustavaid küsimusi või jagama selgitusi. Vastavalt sellele, millised tasandid vestluse käigus avanesid, sai intervjuerija esitada järgmisi küsimusi (Õunapuu, 2014).

Intervjuu küsimuste struktureerimiseks loodi töö teoreetilisele osale tuginev kava. See jagati neljaks plokiks. Esimene osa koosnes sissejuhatavatest küsimustest ja uurija selgitustest. Näiteks tutvustas intervjuerija uuritavale uurimistöö eesmärki, uurimisküsimusi ja intervjuu kava. Teine osa koosnes taustaküsimustest, mis andsid uurijale vastuseid uuritava tausta kohta ning ühtlasi aitasid intervjueritaval olukorra ning intervjuerijaga harjuda. Kolmas osa koosnes põhiküsimustest, mis aitasid vastuseid saada püstitatud uurimisküsimustele. Vastavalt uurimisküsimustele olid põhiosa küsimused ka järjestatud. Näiteks küsiti, missuguseid piiranguid uuritava töökohas rakendatud on. Viimased küsimused võtsid intervjuu kokku ning andsid võimaluse mõne küsimuse juurde tagasi tulla. Intervjuu kava on leitav lisast 1.

Enne intervjuude läbiviimist andis kavale tagasisidet töö vastutav juhendaja. Ta jagas soovitusi kava ülesehituse ning küsimuste sisu, arusaadavuse ja järjekorra kohta. Kava usaldusvääruse testimiseks viidi läbi pilootintervjuu ühe algaja õpetajaga. See andis uurijale võimaluse analüüsida, kas küsimused on ka uuritavate jaoks arusaadavad ja loogiliselt järjestatud. Lisaks sai uurija teada, kas küsimused aitavad saada vastused uurimisküsimustele, ning kui kaua üks intervjuu orienteeruvalt aega kulub. Peale intervjuud tegi uurija muudatusi küsimuste järjekorras selleks, et intervjuu oleks sujuvam ja ilma liigsete kordusteta küsimustes. Pilootintervjuu osutus analüüsimiseks sobivaks ning see kaasati töösse.

Intervjuus osalemise kohta paluti uuritavatelt nõusolekut. Lisaks arvestati nende soovidega intervjuu toimumise aja ja koha suhtes. Enne intervjuu küsimuste juurde jõudmist küsiti luba salvestamiseks ning intervjuu kohta märkmete tegemiseks. Uurija tutvustas intervjueritavale uurimistöö eesmärki, uurimisküsimusi ja intervjuu kava. Ta rääkis uuritavale konfidentsiaalsuse tagamisest ja õigusest vastamisest ja/või intervjuu jätkamisest keelduda. Uurija kinnitas ka, et ei avalda intervjuu salvestist ega täismahus transkriptsiooni kolmandatele isikutele. Tsitaatide esitamiseks töös sai uurija kõikidelt uuritavatelt kinnituse

kajastada öeldut pseudonüümi all. Kõikidele intervjuueeritavatele saadeti eelnevalt tutvumiseks ka intervjuu kava.

Kõik intervjuud viidi läbi individuaalselt Microsoft Teamsi keskkonnas 2022. aasta kevadel. Kõige pikem intervjuu kestis 1 tund ja 32 minutit ja kõige lühem 1 tund ja 5 minutit. Kõik intervjuud kestsid üle tunni aja. Intervjuu sissejuhatav osa ja intervjuu lõpus toimuv tänamine ning muljete jagamine jäeti salvestamisest välja. Iga intervjuu käigus tegi uurija enda jaoks märkmeid ning muutis küsimuste sõnastust ja järjekorda vastavalt intervjuueeritava antud vastustele. Intervjuude salvestamiseks kasutati nutitelefonil rakendust Voice Recorder (Samsung Electronics Co). Salvesti võimaldas jäädvustada hea kvaliteediga failid. Need sai salvestada Google Drive'i keskkonda ja sealt edasi juba arvutis avada ning alla laadida.

Andmeanalüüs

Kogutud andmete analüüsimiseks oli tarvis intervjuud transkribeerida. Helifaili muutmiseks tekstiks kasutati Taltechi Küberneetika Instituudi (Alumäe *et al.*, 2018) veebipõhist kõne tuvastamise programmi aadressil <http://bark.phon.ioc.ee/webtrans/>. Pärast meiliaadressi sisestamist ja helifaili üleslaadimist saadeti uurijale mõne tunni möödudes transkriptsioon kuues erinevas formaadis. Uurija avas tekstifaili tekstitöötlusprogrammis Microsoft Word. Programmil on uurija jaoks mitmeid eeliseid, näiteks aitas see paljud vead peale vaadates ära parandada, sest joonis alla sõnad, mis esinevad topelt. Edasi tuli tekstifail süvenedes korrigeerida. Transkriptsioonide kvaliteeti võib hinnata heaks. Transkriptsioonid kvaliteedi poolest suuresti ei erinenud, sest uurija viis kõik intervjuud läbi kodustes tingimustes eemaldades intervjuueerimiseks ajaks kõik helifaili potentsiaalselt kahjustavad tegurid. Sellegipoolest olid intervjuud pikad, mistõttu võttis ühe transkriptsiooni parandamine aega mitu tundi.

Kvalitatiivse töö andmeid analüüsiti induktiivset strateegiat kasutades (Õunapuu, 2014). Sellega võetakse kokku kogutud spetsiifiline tekstimaterjal ja koondatakse see üldisemaks kokkuvõtteks. Oluline on, et liikumine üksikult üksuselt üldisele oleks sihipärane, sest eesmärgid peavad kajastuma kokkuvõttes. (Thomas, 2016).

Transkriptsioonid laaditi üles andmetöötluskeskkonda QCMap. Sinna pani uurija kirja ka uurimisküsimused. Uurimisküsimuse haaval märgiti tekstis tähenduslikke üksusi, millest omakorda moodustati koodid. Osa koode sai enne kategooriate moodustamist koondada ühise nimetuse alla. Ühe intervjuu juures aitas seda teha kaaskodeerija, kelle objektiivne pilk aitas märgata kattuvusi, mida uurija ise tähele ei pannud. Näiteks koondati tema abiga kood “haridustehnoloogi koolitused” ja “kolleegide omavahelise suhtluse kasv”

koodiks “tugi ja abi kolleegidelt distantsoõppe ajal”. Seejärel jagati koodid kategooriatesse (vt tabel 2).

Tabel 2. Kategooriate moodustamine koodidest

Koodid	Kategooria
Koormuse kasv distantsoõppe ajal	Kogemused distantsoõppega
Digivahendite võimaldamine kaugõppeks	
Tugi ja abi kolleegidelt distantsoõppe ajal	
Tehnoloogilised raskused distantsoõppe ajal	
Pedagoogilised raskused distantsoõppe ajal	

Kaaskodeerija abi kasutati tulemuste usaldusvääruse suurendamiseks. Kaaskodeerija kodeeris ühe intervjuu esimese uurimisküsimuse põhjal. Lisaks aitas ta tekkinud koode ühise nimetuse alla koondada.

Tulemused

Uurimistö eesmärk oli selgitada välja algajate õpetajate kogemused ja ettepanekud seoses töötamisega õpetajaametis COVID-19 tingimustes. Järgnevalt esitatakse tulemused uurimisküsimuste kaupa tuues välja moodustunud peakategooriad. Tulemuste näitlikustamiseks on lisatud ka transkriptsioonidest pärit tsitaadid, mida on arusaadavuse mõttes minimaalselt korrigeeritud. Välja on jäetud mõttekordused, topelt esinevad sõnad ja üneemid. Uurimuse seisukohalt ebaolulised tekstilõigud on asendatud sümboliga /.../ Iga tsitaadi lõpus on sulgudes esitatud intervjuueeritava pseudonüüm.

Algajate õpetajate kogemused

Esimese uurimisküsimusega sooviti teada saada, millised on algajate õpetajate kogemused koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete tingimustes töötamisega Andmeanalüüsi tulemusena moodustus kaks peakategooriat: kogemused distantsoõppega ja kogemused lähiõppega teiste piirangute tingimustes. Esimese peakategooria juures eristusid kaks alakategooriat: 1) positiivsed kogemused ja 2) negatiivsed kogemused. Teise peakategooria juures eristusid kolm alakategooriat 1) kogemused kiirtestimisega, 2) kogemused haja- ja põimõppega ja 3) kogemused maskikandmise jt meetmetega.

Kogemused distantsõppega

Eranditult kõik uuritavad pidid läbi viima distantsõpet. Kaugõpetamise kogemus sõltus sellest, millal uuritav õpetajatööd alustas. Algajate õpetajate jaoks, kes oma ametis alles harjuvad, pakkus distantsõpe uusi väljakutseid. Kogemusi oli nii positiivseid kui negatiivseid, kuid üldiselt oli õpetajad oma toimetulekuga rahul.

Distantsõppe **negatiivsed kogemused** olid seotud ajakulu, ebapiisava ettevalmistuse ja vähese toega. Uuritavate jaoks oli distantsõppe üheks väljakutseks tehnoloogilised küsimused. Osadel neist puudus teadmine, milliseid platvorme ja kuidas distantsõppel kasutada. Lisaks oli distantsõppe korraldamine uus ka koolide jaoks, mistõttu tundsid algajad õpetajad, et jäid mõneks ajaks oma probleemiga üksi. Uuritav, kes ei olnud enda sõnul veel õpetajana enesekindel, tundis end kaugõpetamisel veelgi ebakindlamalt. Kindlate soovitude ja juhusteta püüdsid õpetajad platvormidega iseseisvalt tutvuda. See võis omakorda nende koormust suurendada, sest nõudis aega ja keskendumist. Platvormidega tutvumise muutis eriti ajamahukaks see, et neid tuli ka õpilastele tutvustada.

/.../ ma ise hakkasin seda õppima ja ma õpetasin neile seda. Selline ingliskeelne keskkond, kus nad saavad panna oma töid ja kus mina saan lisada töid, mida nemad täidavad. Et see on kindlasti selline lisaiega nõudev suur asi, mida õppida. (Silvia)

Kahe algaja õpetaja jaoks kasvas kaugõpetamise tõttu märkimisväärselt nende koormus lisäülesannete näol. Matemaatikaõpetajana töötav uuritav püüdis distantsõppe väljakuulutamise hetkest leida sobivaid platvorme, mis aitaksid tal ainet distantsilt õpetada. Peagi sai ta aga aru, et platvorme on hulganisti ning nende kõikide tundmaõppimine ja neisse kasutaja tegemine oleks nii tema kui õpilaste jaoks liig. Sestap hakkaski ta ise õppevideoid looma. Omandatud teadmiste kontrollimiseks viis sama uuritav veebis läbi kontrolltöid selliselt, et iga õpilane sai oma kontrolltöö versiooni. Seega tegi õpetaja kuusteist erinevat kontrolltöö versiooni.

/.../ ja siis ma tegin väga palju ise videoid. /.../ See võttis erakordselt palju aega. (Marie)

Teine uuritav, enne kui talle võimaldati dokumendikaamera, tegi distantsõppe ajal töövihiku ülesannetest pilte ning seejärel sisestas arvutis manuaalselt ülesannete juurde kastikesed, mida tal oli võimalik veebitunni ajal õpilastega samaaegselt täita. Ta tunnistas, et see võttis väga kaua aega, kuid ei näinud selleks paremat moodust. Kui ta õpilastega koos ülesandeid ei täitnud, tekkis pidev segadus selle üle, millist ülesannet parasjagu tehakse, mis oli ülesande vastus jne.

Tähelepanu väärib ühe algaja õpetaja kogemus, kes oli ilma jäänud igasugustest tugimeetmetest. Näiteks tõi ta välja olukorra, kus veebi vahendusel toimunud koosoleku ajal, mida juhtis direktor, jäeti tema vestlusest kõrvale. Olgugi et kohtumine oli mõeldud õpetajatele nende muredest ja rõõmudest rääkimiseks. Peale selle ei määratud õpetajale mentorit ega tutvustatud talle kooli tugimeeskonda. Puudust tundis ta ka tagasisidest. Õpetajale küll lubati, et tema tundi tullakse vaatlema, kuid reaalsuses selleni ei jõutud. Ka õpetaja loodud õppevideod, mille tegemine nõudis palju aega, jäid tunnustusetu. Veelgi enam – uuritav sai tema poolt loodud materjalide kohta ebaviisakat kriitikat, mis temas ebakindlust kasvatas.

Ma tundsin väga puudust sellest (autori kommentaar: toest), eriti sellel esimesel koroona kevadel ma tundsin, et ma näen tohutult vaeva nende materjalide loomisega /.../ ja hindamisega kõigega ja mul oli tõesti hästi raske see ja mitte keegi, absoluutselt mitte keegi ei öelnud mulle, ma teen head tööd või et ma olen õigel teel. (Marie)

Distsantsõppe **positiivsed kogemused** oli seotud omandatud teadmiste ja oskuste, suurenenud koostöö, võimaldatud vahendite ja kaugõpetamise paindlikkusega. Olenemata raskustest leidsid mitmed algajad õpetajad, et neile kaugõpetamine lühiajaliselt sobis. Üks uuritavatest selgitas, et talle oli eelkõige abiks õppevara tutvustav ainekursus ülikoolis. Selle raames sai ta palju ideid, milliseid digiõppematerjale kasutada. Ta õppis, millisel veebilehel töölehti koostada, millisel ristsõnu, ning millised on õpilastega õppimise eesmärgil mängimiseks sobivad. Nendele teadmistele tuginedes oli algaja õpetaja distantsõppe ajal enesekindel.

Ühel uuritavatest oli eriti positiivne kogemus talle võimaldatud vahendite üle. Kui enamikel uuritavatest olid kaugõpetamiseks vajalikud vahendid olemas (eelkõige arvuti), siis õpetajad, kellele tehnilisi vahendeid võimaldati või kellele neid pakuti, olid selle eest tänulikud.

“Mulle anti kõik vahendid. /.../ kui koroona tuli, siis võimaldati kõigile sülearvutid, mida tegelikult teistel ka varem ei olnud. Ma läksin niisugusel heal ajal ja väga hästi läks see ka, et seal ei olnud enne printereid. See oli väga hea ajastus. /.../ Muidu ma ei oleks kujutanud seda distantsõpet ettegi.” (Silvia)

Neile suunatud toega olid algajad õpetajad üldjuhul rahul. Nad leidsid, et olukord oli ka koolide jaoks uus ning meetmete tingimustes pakutud tugi oli piisav. Mitmed uuritavad leidsid, et nende jaoks pakkus distantsõppe läbiviimisel tuge see, et nad ka ise olid ülikoolis õppides distantsõppel viibinud. Üks uuritav, kes koges kaugõpet nii keskkoolis kui ülikoolis õppides, selgitas, et see aitas tal õpilasi paremini mõista, näiteks ei nõudnud ta, et kõigil oleksid veebitunni ajal kaamerad sisse lülitatud. Ülikooli õppejõududelt sai uuritav ideid

platvormidest, mida kaugõppe tunni läbiviimiseks kasutada. Ka huvitavad tähelepanu haaramise ja hoidmise tehnikad pärinesid tema enda kogemustest.

Mul ei ole mõtet rääkida, et pane kindlasti kaamera sisse, siis ma näen, et sa oled olemas. Tal on täiesti võimalik panna kaamera sisse, vaadata mulle silma sisse ja oma mõtetega olla mingi kuus kilomeetrit eemal. Et ma nagu selliste käskude ja keeldude maailma ei usu. (Piret)

Kõige väärtuslikumaks pidasid algajad õpetajad kolleegide tuge. Uuritavad väärtustasid seda, et said kolleegide poole abi saamiseks pöörduda ka siis, kui neil puudus otsene kontakt. Üksteisega suhtlemiseks kasutati sotsiaalmeediat, stuudiumit ja e-posti. Mitmes koolis korraldati distantsõppe ajal ka videokohtumisi. Üks uuritav täheldas, et tema arust kolleegide omavaheline suhtlus distantsõppe ajal kasvas: omavahel jagati erinevaid meetodeid ja platvorme, tutvustati igasugu nippe ja trikke. Seejuures väärtustati seda, et kolleegide soovitude abiga ei pidanud kõiki meetodeid ise läbi proovima. Kolleegide seast tõstsid mitmed uuritavad esile haridustehnoloogi, kes viis läbi koolitusi, jagas soovitusi, tegi ja jagas õppevideod nii õpilastele kui õpetajatele.

Ehk siis nagu tema (autori kommentaar: haridustehnoloog) oli see, kes hoidis seda koos, kes saatis erinevaid platvorme ja õppevideoid, kes suunas õpilaste ja õpetajate koostööd. Ehk siis ma tunnen, et tänu sellele, et tema tegi nii palju tööd ära, siis mina ei pidanud küsima lisatuge. (Mia)

Kogemused lähiõppega teiste piirangute tingimustes

Algaja õpetaja tööd mõjutasid paljud koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud riiklikud meetmed, sh distantsõpe, põimõpe, hajaõpe, kiirtestimine, maskikandmise kohustus ja distantsi hoidmise soovitus kolleegidega.

Kiirtestimise kohta tõid intervjueeritavad välja selle, et testimine võttis tunni alguses palju aega. Näiteks mainis klassiõpetaja Silvia, et temal nõudis lastega testimine esimesel korral lausa pool tundi. Uuritavad nentisid, et ajapikku muutus testimine sujuvamaks, sest nii õpilased kui nemad ise harjusid sellega. Kiirtestimine muutus osaks rutiinist. Uuritav, kes testimist ajakulukaks ei pidanud, selgitas, et ta arvestas tundide planeerimisel kiirtestimise kui tunni osaga. Oluline on välja tuua, et tema hakkas õpilastega testimata hiljem, kui nende koolis viidi testimise läbiviimise kohustus klassijuhatajatelt esimest tundi andvatele õpetajatele. Kiirtestimine oli ajakulukas ka õpetaja jaoks, kes andis kahel päeval nädalas esimest tundi samale klassile. Uuritavate vastustest selgus, et mida vanemate õpilastega tegu, seda vähem aega nõudis kiirtestimine tunnist ja seda kiiremini harjuti sellega.

Ei võtnud eriti palju aega. Nagunii vahel /.../ näiteks reede hommikul või reede õhtul, siis viimase tunni ajal võib seesama aeg kaduma minna, sest et õpilased on siis juba mõtetega kuskil kuskil ära. (Siiri)

Puudust tunti aga täpsematest juhistest, kuidas lapsi testimisel juhendada. Puututi kokku ka hügieeni küsimusega. Segaseks jäi, kas ja kui võrd tohib õpetaja õpilast testimisel aidata. Üks uuritav tõi välja, et neile küll tehti kiire koolitus, kuidas teste teha, kuid see ei olnud piisavalt täpne. Juhised jagati üldsõnaliselt ning osa informatsioon jäi ka seepärast selgusetuks, et koolitust tehti kõikidele õpetajatele korraka. Õpetajale jäi ka kahtlus, kuidas erinevate tarnijate teste kasutada, nt ei olnud vatitikud testides ühepikkused.

Kui lastega oli esimest korda testimine, siis natuke see hirm oli küll, et kui keegi lükkab oma selle tiku liiga sügavale ninna või kas see on hügieeniline, et me seal kõik koos seda testi teeme. (Silvia)

Uuritavate sõnul segas kiirtestimine sageli ka tunnirahu. Intervjuudest selgus, et oli lapsi, kes olid testimise pärast ärevil või kogunisti häbenesid seda teha. Näiteks varjasid nad testimise ajal oma nina ja suu. Teise uuritava õpilased kippusid testidega mängima ja neid isegi lõhkuma. Mitmed algajad õpetajad tõid välja selle, kuidas õpilaste tähelepanu kiirtestimise tõttu hajus, mistõttu oli neid raske tunni teemasse ümber lülitada. Üks õpetaja täheldas, et õpilased tegid teste sihipäraselt aeglaselt, et seeläbi tunni aega kulutada.

/.../ ma arvan nad lihtsalt eelistasid võtta aega sellega, eelistasid hästi aeglaselt toimetada, et nad ei peaks tunniga alustama. Ja mina ei saa kiirustada ka, sest et testimine on ju oluline. Nii et jah, segas küll tundi. (Marie)

Lisaülesandeid kiirtestimisega seoses täheldas klassiõpetaja, kes pidi iganädalaselt läbi viima kolm testimist. Lisaks tuli temal hankida lapsevanemate nõusolekud laste testimiseks ning täita ka testimisega seotud dokumente enda klassi kohta.

Minu meelest see ülesanne on ikka päris palju sihuke õpetajatele antud, et kolm korda nädalas neid (õpilasi – autori kommentaar) testida. (Silvia)

Muudest meetmetest mainisid algajad õpetajad veel **kohustust kanda maski, kohustust desinfitseerida pinnad pärast tunni lõppu**, põim- ja hajaõpet. Kohustus kanda maski kui enamike uuritavate jaoks nende tööle väikse mõjuga meede võis teises koolis palju pingeid tekitada.

/.../ siis oli see ka lisakohustused vahetunnis pidi õpetajana koridorides ringi käima ja siis ütleme õpilastele, et nad kannaksid maske. /.../ see tekitas hästi palju vastuolusid. Õpilased ei tahtnud kanda maski, nad ei saanud aru, miks see on vajalik. Kui tunnis ei pea maski kandma, aga siis vahetunnis, kui nad koridoris siis peab maski kandma. Nad

ei saanud aru, miks. Ja siis hästi palju pingeid õpilaste ja õpetajate vahel. /.../ hästi palju tarbetud vaidlemist just õpetajate ja õpilaste vahel. (Marie)

Hajaõppe kogemust mainis üks uuritav, **põimõpet** pidid läbi viima mitmed õpetajad.

Tunnistati, et koolid küll ei kirjutanud ette, et nad peaksid puudujatele eraldi ülesandeid või juhiseid koostama, kuid ükski uuritavatest õpetajatest ei saanud kodus õppivaid lapsi hätta jätta. Isegi kui õpetaja piirdus tunni kirjeldamisega ja lihtsamate juhistega, sai ta puuduvatelt õpilastelt täpsustavaid küsimusi õppetöö kohta. Lisaks oli põimõppe korraldamine möödapääsmatu siis, kui terve klass kaugõppele suunati.

/.../ ma salvestasin mingisuguseid osasid tunnist nendele õpilastele, kes pidid olema distantsilt, saatsin neile need videoklipid ja siis nad selle järgi kodus endale kirjutasid vihikusse mingeid konspekte. (Mia)

Hajaõppe korraldamine oli algaja õpetaja jaoks eriti keeruline.

/.../ kes said osaleda distantsilt ja mingid õpilased, kes olid klassiruumis. See on ühe õpetaja jaoks kõige vastikum variant. Tunni lõpus avastasid, et sulle on zoomi kakskümmend korda kirjutanud millegi kohta, et kas ta ei kuule või ei näe või mis iganes, aga lihtsalt ei suuda olla kohal korraga internetis ja klassiruumi ees. Et see kindlasti tekitab tööülesandeid juurde.

Mitmed intervjuueeritavad tõid välja, et kõikide meetmete valguses olid riigipoolsed suunised ebaselged ja kohati isegi vastuolulised. Õnneks oli info edastamine kõikide uuritavate koolides lahendatud selliselt, et direktor või õppealajuhataja saatis õpetajatele olulise info meilile või pandi info kirja stuudiumisse. Õpetajad väärtustasid seda, et neil on üks kindel koht, kust vajadusel infot leida.

Algajate õpetajate ettepanekud

Teise uurimisküsimusega sooviti teada saada, missugused on algajate õpetajate ettepanekud koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete tingimustes töötamisega.

Andmeanalüüsi tulemusena moodustustati üks peakategooria „Algajate õpetajate ettepanekud“, mille alla koondati kolm alakategooriat: 1) ettepanekud õpetajakoolitusele, 2) ettepanekud töökohale/koolile ja 3) ettepanekud algajale õpetajale.

Ettepanekud õpetajakoolitusele

Uuritavad leidsid, et neil puudusid distantsõppe läbiviimiseks piisavad teadmised ja oskused. Nad tõid välja, et õpetajakoolitus peaks toetama kaugõpetamiseks vajalike digipädevuste arendamist. Ka digiõppevara tutvustamise hindasid algajad õpetajad oluliseks. Nad leidsid, et

õpetajakoolitus võiks neile jagada võimalikult palju tööriistu selleks, et õpetajad tunneksid ennast distantsõppel aga ka lähiõppes digivahendite integreerimisel enesekindlalt.

Tunnen, et mul läheks vaja rohkem koolitusi just matemaatikaspetsiifiliste platvormide kohta. Sellest näiteks ma tundsin õpetajakoolituses puudust. Mulle oli küll paar ainet, kus me ise lahendasime ülesandeid (autori kommentaar: veebikeskkonnas), aga meil ei olnud sellist ainet, mis oleks õpetanud looma ülesandeid nendes keskkondades. Ja see andis distantsõppel väga tugevalt tunda. (Marie)

Lisaks tundi puudust ülddidaktilistest teadmistest. Tulemustest selgus, et algajatel õpetajatel puudusid konkreetset teadmised, kuidas distantsõppes veebitundi üles ehitada ja tunnis õpilaste tähelepanu hoida. Nende jaoks oli keeruline leida sellised ülesanded, mida oleks mugav veebikeskkonnas läbi viia ja mis päriselt tekitaksid õpilastes huvi.

Agas kuna meile bakalaureuse tasemel antakse võrdlemisi vähe päriselt kasulikke pedagoogikaaineid, siis kahjuks jah, ma tunnen, et see tugi, mida mulle peaks andma nüüd õpetajakoolitus, et see ei olnud pädev. (Marie)

Uuritavate vastused olid kohati ka vastupidised. Kui üks algaja õpetaja leidis, et ta oli tänu õpetajakoolitusele valmis tegelema erinevate võimete õpilastega, siis teine algaja õpetaja tundis just sellisest oskusest puudust.

Võib-olla ma tundsin puudust sellest, et kuidas läheneda erinevatele isiksusetüüpidele. /.../ ma tunnen, et absoluutselt iga õpetaja puutub kokku erinevate õpilaste isiksusetüüpidega ja minu meelest võiks need kindlasti tutvustada juba ka nagu bakalaureuse ajal. (Marie)

Siinkohal on oluline märkida, et need algajad õpetajad õpivad bakalaureuseõppes. Ka nad isententisid, et puudulikud pedagoogilised teadmised võivad olla põhjustatud õpetaja kvalifikatsiooninõude puudumisest. Tõdeti ka, et bakalaureuseõpe ongi magistriõppega võrreldes teoreetilisem.

/.../ ma usun, et kui ma oleksin magistriõppe tudeng ja ma oleksin paar aastat juba magistris õppinud, siis, siis ma ilmselt oleksin vastanud praegu teisiti. (Marie)

Pea kõik uuritavatest õpetajatest töötavad ja õpivad samal ajal. Kui töökohale oldi tänulikud vastutulelikkuse eest, siis õpetajakoolitusele esitati ettepanek olla töötavate tudengite suhtes paindlikum. Üks uuritav tõi välja eelistuse õpetajakoolituse bakalaureuse- ja magistriõppe ühendamiseks, et vältida juba õpitu kordamist. Teine leidis, et võimalust sessioonõppes õppida võiks õpetajakoolituses laiendada. Õppejõudude valmisolekut õppivaid õpetajaid toetada kiideti samuti.

Ja teiseks kindlasti võiks olla õpetajakoolituses õppimine paindlikum just sellepärast et tegelikult koolide vajadus noore õpetaja järele on nagunii palju suurem. /.../ sellepärast võikski selle variandi sealt kuskilt kardinat tagant välja tuua ja öelda otse, et okei, teemegi /.../ ülikoolipäevad on konkreetselt kolmapäev, neljapäev, reede. Esmaspäev, teisipäev võite käia tööl või asendada mingeid aineid sellega, et sa juba töötad /.../ (Piret)

Kaks uuritavat leidsid, et ainealased teadmised ja oskused, kuidas erinevate lastega tegeleda, on nad õpetajakoolitusest saanud, kuid pandeemiaitingimusteks töötamiseks ei ole nad abi leidnud.

Koroonatingimustes töötamiseks ei ole õpetajakoolitus midagi pakkunud. (Silvia)

Ettepanekud koolidele

Koolidele esitatud ettepanekud olid valdavalt seotud tugimeetmetega. Pidevalt muutuvate riiklike meetmete valguses pidasid algajad õpetajad oluliseks, et kool edastaks kõik olulised teated ja juhised ühte kohta (nt studiumisse). Seeläbi toimiks kool infomüra justkui filtrina. Samuti leidsid kõik algajad õpetajad, et kolleegide, sh tugipersonali, ja juhtkonna toetus on nende töös oluline. Eriti tähtsaks pidas seda algaja õpetaja, keda tööellu sisseelamisel ei toetatud. Veel toodi välja, et koolid võiksid algajatele õpetajatele tagasisidet anda (nt tunnivaatlemise teel) ja soodustada algaja õpetaja suhtlemist teiste õpetajatega. Igasuguse toeta jäänud algaja õpetaja lisas, et tema seisukohalt oleks olnud oluline ka tugipersonali tutvustamine. Sageli on uue kollektiivi liikmena raske suhteid luua keskkonnas, kus kõik teised üksteist tunnevad.

Kõikide uuritavate vastustest selgus see, kui oluline on algaja õpetaja jaoks tagasiside, eriti kiitused. Tähtsaks peeti nii õpilastelt, juhtkonnalt kui teistelt kolleegidelt pärinevat tagasisidet.

/.../ koosolekul, siis on mind välja toodud nii-öelda teatud kiitustega, et nendele raskematel lastel ma sobin oma rahuliku olekuga ja teatud lähenemistega, nii et kui koosolekul võtab vanem pedagoog sõna ja kiidab mind, siis ma pigem ütlen, et mina olen rahul sellega, teeb mu päeva heaks, kui ta mind niimoodi välja toob. (Silvia)

Ettepanekud algajatele õpetajatele

Teistele algajatele õpetajatele antud ettepanekud olid üldised. Soovitati oma õpetamise meetodeid usaldada ja hoida uutes olukordades, nt distantsõppes, avatud meelt. Üks uuritavatest selgitas: algajal õpetajal on reeglina tööle asudes mingi visioon, kuidas ta soovib

õpetada. On oluline, et õpetaja usaldaks oma meetodit ega laseks ennast vanadest traditsioonidest kõigutada.

/.../nii nagu sa ei tohi suhtuda enda õpilastesse eelarvamusega, siis ei tohi suhtuda ka erinevates ootamatutes olukordades eelarvamusega. (Mia)

Tugimeetmete olulisuse tõttu soovitati vähemalt esimeseks töökohaks valida nn algaja õpetaja sõbralik kool. Kogemustele tuginedes rõhutati puhkeaja olulisust. Uuritav leidis, et igaks tunniks ei ole tarvis midagi uut ja huvitavat välja mõelda. Kui õpetaja tunneb, et ta ei jaksa midagi planeerida, siis ongi aktsepteeritav teha üks tavapärane nn kuiv tund.

Kui vähegi võimalik, siis alustav õpetaja võiks valida sellise kooli, mis seal alustavat õpetajat toetav kool, sest et nemad pakuvad mentoreid kõikidele alustavatele õpetajatele ja neil on tugimeetmed väga head. (Maire)

Distantsõppe meetodite kohta soovitasid algajad õpetajad nõu küsida kolleegidelt, kellel on kaugõpetamisega eelnevad kogemused. Võimaluse korral soovitai veebilehtede ja platvormide kohta küsida haridustehnoloogilt, kes seda teemat hästi valdab. Üks uuritav tõi välja, et iseseisvate ülesannete määramisel ei tasuks oma õpilasi alahinnata.

No distantsi puhul ma kindlasti soovitaksin seda et teha võimalikult palju videotunde, et kuigi see võib tunduda tüütu ja aeganõudev, aga ikkagi see, kui sa saad enda õpilastega põhimõtteliselt näost näkku rääkides, siis tegelikult annab neile ja sulle hästi palju juurde. (Mia)

Arutelu

Bakalaureusetöö eesmärk oli selgitada välja algajate õpetajate kogemused ja ettepanekud seoses töötamisega õpetajaametis COVID-19 tingimustes. Järgnevalt arutletakse olulisemate tulemuste üle uurimisküsimuste kaupa. Tulemused seostatakse sissejuhatuse ja teoreetilise ülevaatega. Lisaks tuuakse välja uuringu tugevused ja piirangud ning võimalused edasiseks uurimiseks.

Tulemustest selgus, et algajate õpetajate jaoks oli koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete tingimustes töötamine jõukohane. Algajatele õpetajatele pakutud tugimeetmed olid tugevalt seotud sellega, kuidas nad end meetmete elluviimisel tundsid. Kui õpetaja töötas toetavas kollektiivis, olid ka tema seisukohad meetmete suhtes positiivsemad.

Esimese uurimisküsimusega soovis uurija teada, millised on algajate õpetajate kogemused koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete tingimustes töötamisega. Sarnaselt varasematele uurimustele, tuli ka selle töö raames välja, et algajad

pidid distantsõppe ajal toime tulema tehnoloogiliste väljakutsetega (vt Dvir & Schatz-Oppenheimer, 2020). Olgugi et on ka leitud, et noorematel õpetajatel on digivahendite kasutamise osas vanemate kolleegide ees eelis (Mecham, 2021). Sellegipoolest täheldasid õpetajad, et neil puudusid teadmised ja oskused kaugõppimiseks oluliste platvormide kasutamiseks. Nendega tutvumine nõudis aega. Hästi said hakkama need õpetajad, kellele juba õpetajakoolituses tutvustati, kuidas infotehnoloogilisi vahendeid tunni läbiviimiseks kasutada (Mecham, 2021). Ka käesoleva uurimuse tulemustest selgus, et distantsõppe möödus pingevabamalt nende jaoks, kes oskasid tehnilisi vahendeid õpetamiseks kasutada. Distsantsõppes väärtustasid uuritavad kolleegide tuge ja abi. Kui uurimused on näidanud, et distantsõppe ajal võib suhtlus kolleegidega kannatada, siis uuritavad seda ei tähele ei pannud. Veelgi enam – ühtsustunne kasvas. Õpetajad olid kõik sarnases olukorras ja selline äratundmine soodustas nende omavahelist suhtlust. Autori arvates võis vastupidine kogemus olla tingitud ka haridustehnoloogi olemasolust koolis, kes uuritavate endi sõnul nende omavahelist suhtlust soodustas.

Kiirtestimise mõju kohta algajate õpetajate tööle uurija ühtegi uurimust ei leidnud, kuid Haridus- ja Teadusministeeriumi loodud kiirtestimise kokkuvõttes (Fomotskin, 2021) toodud tagasiside sarnanes uuritavate kogemustega. Sarnaselt kokkuvõttes esile tõstetud arvamustele tõid ka selle bakalaureusetöö uuritavad välja, et kiirtestimine nõuab aega. Lisaks kaasneb positiivse testitulemusega põhjendamatu häbitunne. Teisest küljest harjusid nii õpetajad kui õpilased testimisega peagi.

Muudest tingimustest mõjutas õpetajate tööd enim põimõppe korraldamine. Haridus- ja Noorteamet kirjeldab põimõpet kui õppevormi, mille raames toimub osa õppest lähi- ja osa kaugõppena (Õppetöö kriisi ajal, 2021). Kui koolid õpetajaid põimitud õppe korraldamiseks ei kohustanud, siis õpetajad ise leidsid, et kodus viibivate laste abistamine oli oluline. Seejuures ei piirdunud õpetajad lihtsalt tunnitöö kirjeldamisega, vaid löid nende õpilaste jaoks ka uusi materjale (nt salvestasid tunni osi). Meetme tingimustes töötamise osas laiemalt tõid kõik uuritavad välja riigipoolsete korralduste ebaselguse ja vastuolulisuse. Kurdeti ka tekkinud infomüra üle, sest uusi juhiseid tuli pidevalt peale. Olulisemad meetmed Eestis on välja toodud käesoleva töö teoreetilise ülevaate teises peatükis.

Teise uurimisküsimusega soovis uurija teada, missugused on algajate õpetajate ettepanekud koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete tingimustes töötamisega. Ettepanekud jagunesid kolmeks. Soovitusi jagati õpetajakoolitusele, töökohale/ koolile ja teistele algajatele õpetajatele. Enamike intervjuueeritavate jaoks jäi õpetajakoolituses vajaka oskustest, kuidas kaugõpetamist läbi viia. Seetõttu avaldati soovi selleks vajalike

oskuste ja teadmiste integreerimiseks õpetajakoolituse õppekavasse. Ka ülddidaktilistest teadmistest tundsid uuritavad puudust. Autori meelest võis see uuritavate näitel tuleneda asjaolust, et nad õpivad bakalaureuseõppes ega ole veel omandanud õpetaja kvalifikatsiooni. Kooli/ töökoha puhul mainiti tugimeetmete pakkumise olulisust. Algajatele õpetajatele aga anti nõu valida töökohaks algaja õpetaja sõbralik kool. Lisaks soovitati hoida avatud meel ning otsida murede korral abi.

Autor leiab, et töö on mitmeid kitsaskohti. Esiteks on käsitletav teema veel üsna uus ning selle kohta käivat materjali vähe. Kõige rohkem on koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete puhul uuritud õppevorme, eriti distantsõpet. Selle tõttu on ka käesolevas töös meetmete puhul räägitud enim distantsõppest. Uurimuse usaldusväärsust piirab ka intervjueritud õpetajate arv. Viie algaja õpetaja kogemused on küll väärtuslikud, kuid üldistuste tegemiseks oleksid vajalikud edasised uuringud. Puudustena saab esile tõsta ka selle, et kõik uuritavad olid pärit uurija tutvusringkonnast ning nad erinenud üksteisest suuresti vanuse poolest. See võis mõjutada töö usaldusväärsust, sest uuritavate kogemused sarnanesid üksteisega. Lisaks leiab autor, et töö usaldusväärsuse tõstmiseks oleks ta pidanud andmeanalüüsi etapis kasutama rohkem kaaskodeerija abi. Mainimata ei saa jätta ka uurija kogemematus intervjuerijana. Ta leiab, et varasemate kogemuste abiga oleks protsess tema jaoks olnud loomulikum. Tõenäoliselt oleks ta osanud koostada ka lühema, kuid sisutihedama intervjuu kava.

Hoolimata piirangutest on bakalaureusetööl oluline praktiline väärtus õpetajakoolituse, koolide ja algajate õpetajate jaoks. Olgugi et töö tulemused ei ole töö kontekstist väljaspool üldistatavad, loovad need esialgse pildi sellest, kuidas algajad õpetajad piirangute tingimustes töötamisega hakkama said. Seda enam, kui algajate õpetajate kogemusi koroonaviiruse pidurdamiseks vastu võetud meetmete tingimustes töötamisega ei ole uurijale teadaolevalt Eestis varem uuritud. Uuritavad nimetasid mitmeid positiivseid ja negatiivseid kogemusi piirangute ajal töötamisega. Koolidele peaks see andma aimu, millistes tingimustes on algajatel õpetajatel hea töötada, et ka ise samaväärseid võimalusi pakkuda. Algajate õpetajate jaoks aga peaks töö looma ettekujutuse algaja õpetaja tööst kriisi ajal. Õpetajakoolitus võiks võtta esialgse idee sellest, millistest teadmistest ja oskustest nende tudengid piirangute ajal töötamisel puudust tundsid. Lisaks, millega on õpetajakoolitus hästi hakkama saanud. Algajad õpetajad tõid välja ka mitmeid ettepanekuid, millega nimetatud osapooled arvestada võiksid.

Algajate õpetajate kogemused eritingimustes töötamisega on kindlasti oluline teema ka edaspidi. Rakendatud meetmetest mõjukaim oli kindlasti distantsõppe kehtestamine. Sellest on saanud koolielu osa, seda isegi siis, kui õpitakse parasjagu lähiõppes (Koik, 2020b).

Algajate õpetajate jaoks loob distantsõpe erinevaid väljakutseid (Dvir & Schatz-Oppenheimer, 2020). Õpetajatöö raskused viivad aga selleni, et suur osa algajaid õpetajaid lahkub töölt esimese viie aasta jooksul (Ingersoll et al., 2014; Henry & Redding, 2018; Papay et al., 2017). Kvalifitseeritud õpetajate järele on Eestis hetkel suur puudus (Taimalu et al., 2019).

Edaspidi oleks seega oluline uurida, millist tuge algajad õpetajad keerulisel ajal töötamisel vajavad, sest uurimused näitavad, et õpetajad, keda tööellu sisseelamisel toetatakse, töötavad suurema tõenäosusega õpetajana ka edaspidi (Ingersoll & Smith, 2004). Ka selle töö uuritavad pidasid tuge oluliseks. Lisaks võiks uurida, kuidas said hakkama õpetajad, kellel on endal lapsed. Uuringu näitavad, et kodus töötamine võib luua pingeid, sest piir töö ja kodu vahel hägustub. Arvestada tuleb ka pereliikmetega, kes COVID-19 pandeemia tingimustes samuti kodus viibivad (Dvir & Schatz-Oppenheimer, 2020). Bakalaureusetöö uuritavad ei maininud distantsõppe ajal kodus töötamisega seonduvaid pingeid. Autori arvates võib selle põhjuseks olla see, et ükski uuritav ei ole ise lapsevanem, mistõttu võib kodus töötamine nende jaoks olla pingevabam.

Tänuõnad

Tänan kõiki uurimusega seotud inimesi: vastutulelikke, toetavaid ja kannatlikke juhendajaid, inspireerivaid intervjueritavaid ja kaaskodeerijat.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Anu Širogorov

/allkirjastatud digitaalselt/

19.05.2020

- Koik, A. (2020). *Haridus- ja Teadusministeerium: distantsõppe korral töötavad ka õpetajad eelkõige kodus*. <https://www.hm.ee/et/uudised/haridus-ja-teadusministeerium-distsantsoppe-korral-tootavad-ka-opetajad-eelkoige-kodus>
- Kriis.ee (s.a.) *Kõik hetkel kehtivad piirangud*. <https://www.kriis.ee/kriisi-juhtimine-kusimused-ja-vastused/kriisi-juhtimine/hetkel-kehtivad-piirangud>
- Kurm, T. (2020). *Haridus- ja Teadusministeerium: kontaktõpe pärast 15. maid on pigem erandlik, kõik õpilased ei pea kooli minema*. <https://www.hm.ee/et/uudised/haridus-ja-teadusministeerium-kontaktõpe-parast-15-maid-pigem-erandlik-koik-opilased-ei-pea>
- Loades, M. E., Chatburn, E., Higson-Sweeney, N., Reynolds, S., Shafran, R., Brigden, A., ... & Crawley, E. (2020). Rapid systematic review: the impact of social isolation and loneliness on the mental health of children and adolescents in the context of COVID-19. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 59(11), 1218-1239.
- Mecham, E., Newell, E. J., Reina, L. J., & Stewart, C. (2021). Navigating Pandemic Schooling for Novice Teachers. *Educational Research: Theory and Practice*, 32(1), 90-96.
- Mäekivi, H. (2020). *Tartu Ülikooli terminid. Kaugõpe*. <https://www.ajakiri.ut.ee/artikkel/3787>
- Papay, J. P., Bacher-Hicks, A., Page, L. C., & Marinell, W. H. (2017). The challenge of teacher retention in urban schools: Evidence of variation from a cross-site analysis. *Educational Researcher*, 46(8), 434-448.
- Pietrobelli, A., Pecoraro, L., Ferruzzi, A., Heo, M., Faith, M., Zoller, T., ... & Heymsfield, S. B. (2020). Effects of COVID-19 lockdown on lifestyle behaviors in children with obesity living in Verona, Italy: a longitudinal study. *Obesity*, 28(8), 1382-1385.
- Redding, C., & Henry, G. T. (2018). New evidence on the frequency of teacher turnover: Accounting for within-year turnover. *Educational Researcher*, 47(9), 577-593.
- Redman, S. F. (2015). *Self-Efficacy and Teacher Retention: Perception of Novice Teachers on Job Preparation, Job Support, and Job Satisfaction*. <https://dc.etsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3986&context=etd>
- Remmik, M., Lepp, L., & Koni, I. (2015). Algajad õpetajad koolijuhi ja kolleegide toetusest esimestel tööaastatel. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, 3(1), 173.
- Meetmed koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku tõkestamiseks (s.a.). *Riigi Teataja*. <https://www.riigiteataja.ee/viitedLeht.html?id=7>

- Rundle, A. G., Park, Y., Herbstman, J. B., Kinsey, E. W., & Wang, Y. C. (2020). COVID-19 related school closings and risk of weight gain among children. *Obesity* (Silver Spring, Md.), 28(6), 1008.
- Sadeghi, M. (2019). A shift from classroom to distance learning: Advantages and limitations. *International Journal of Research in English Education*, 4(1), 80-88.
- Saleem, A., Muhammad, Y., & Masood, S. (2020). Support needs of novice public-school teachers for effective management of elementary level classrooms in Lahore. *Pakistan Social Sciences Review*, 4(3), 682-697.
- Selliöv, R., Vaher, K. (2018). Õpetajakoolituse lõpetanud ja alustavad õpetajad EHISe andmetel. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium
- Tagel, L. (2020a). Haridus- ja Teadusministeerium haridusasutustele: olge valmis vajadusel õppetööd ümber korraldama. <https://www.hm.ee/et/uudised/haridus-ja-teadusministeerium-haridusasutustele-olge-valmis-vajadusel-oppetood-umber>
- Tagel, L. (2020b). Vaatamata viirusohule on koolid õppeaasta algusega hästi hakkama saanud. <https://www.hm.ee/et/uudised/vaatamata-viirusohule-koolid-oppeaasta-algusega-hasti-hakkama-saanud>
- Tagel, L. (2020c). Valitsus kehtestas uued piirangud. <https://www.hm.ee/et/uudised/valitsus-kehtestas-ued-piirangud-haridusvaldkonnale>
- Tagel, L. (2020d). Haridusvaldkonna piirangud pikenevad koolivaheaja lõpuni. <https://www.hm.ee/et/uudised/haridusvaldkonna-piirangud-pikenevad-koolivaheaja-lopuni>
- Tagel, L. (2021a). Harjumaal ja Ida-Virumaal taastub kontaktõpe, leevenevad piirangud huvitegevusele. <https://www.hm.ee/et/uudised/harjumaal-ja-ida-virumaal-taastub-kontaktõpe-leevenevad-piirangud-huvitegevusele>
- Tagel, L. (2021b). Uued piirangud: 1. märtsist võib kontaktõpet jätkata ainult 1.-4. klass. <https://www.hm.ee/et/uudised/ued-piirangud-1-martsist-voib-kontaktõpet-jatkata-ainult-1-4-klass>
- Tagel, L. (2021c). Distantõppele peavad jääma ka 1.-4. klasside õpilased, lasteaialapsed soovitatakse koju jätta. <https://www.hm.ee/et/uudised/distantõppele-peavad-jaama-ka-1-4-klasside-opilased-lasteaalapsed-soovitatakse-koju-jatta>
- Tagel, L. (2021d). Esmaspäevast võivad kõik õppijad kooli minna. <https://www.hm.ee/et/uudised/esmaspaevast-voivad-koik-oppijad-kooli-minna>

- Tagel, L. (2021e). Peale koolivaheaga hakatakse nakatunute kiireks avastamiseks koolides läbi viima kiirtestimist. <https://www.hm.ee/et/uudised/peale-koolivaheaga-hakatakse-nakatunute-kiireks-avastamiseks-koolides-labi-viima>
- Tagel, L. (2021f). Positiivsete kiirtestide osakaal koolides on jätkuvalt languses ja testimine on nüüdsest vajaduspõhine. <https://www.hm.ee/et/uudised/positiivsete-kiirtestide-osakaal-koolides-jatkuvalt-languses-ja-testimine-nuudsest>
- Taimalu, M., Uibu, K., Luik, P., & Leijen, Ä. (2018). Õpetajad ja koolijuhid elukestvate õppijatena. https://www.hm.ee/sites/default/files/talis_eesti_raporti_i_osa.pdf
- Thomas, D. R. (2006). A general inductive approach for analyzing qualitative evaluation data. *American journal of evaluation*, 27(2), 237-246
- Vabariigi Valitsus (2020). Valitsus kinnitas eriolukorra meetmed. <https://www.valitsus.ee/uudised/valitsus-kinnitas-eriolukorra-meetmed>
- Vabariigi Valitsus (2020). Valitsus kuulutas Eestis välja eriolukorra 1. maini. <https://www.kriis.ee/et/uudised/valitsus-kuulutas-eestis-valja-eriolukorra-1-maini>
- Õunapuu, L. (2014). Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. Tartu Ülikool

Lisad

Lisa 1. Intervjuu kava

Eesmärk: selgitada välja algajate õpetajate kogemused ja ettepanekud seoses töötamisega õpetajaametis COVID-19 tingimustes.

Uurimisküsimused:

- 1) Millised on algajate õpetajate kogemused koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete tingimustes töötamisega?
- 2) Missugused on algajate õpetajate ettepanekud koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete tingimustes töötamisel?

1. plokk: Sissejuhatus

Uurija tutvustab intervjuueeritavale uurimistöö eesmärki, uurimisküsimusi ja intervjuu kava. Ta räägib uuritavale konfidentsiaalsuse tagamisest ja õigusest vastamisest ja/või intervjuu jätkamisest keelduda.

Kas oled nõus intervjuu salvestamisega?

Kas sulle sobib, kui ma teen intervjuu ajal enda jaoks märkmeid?

Kas lubad kasutada uurimistöös tsitaate sinu poolt antud vastustest, mis esitatakse pseudonüümi all?

2. plokk: taustaküsimused

Kuidas sa õpetajaametini jõudsid?

Mis õppekaval sa ülikoolis õpid/õppisid?

Kui kaua sa õpetajana töötanud oled?

Missugusena sa õpetajatööd ette kujutasid?

Mida sa mäletad oma esimestest tööühtlusest?

Mis vastas sinu ettekujutusele? Mis ei vastanud?

Mis üllatas? Positiivseim üllatus? Negatiivseim?

Mis oli sinu jaoks kerge? Mis osutus väljakutseks? Miks?

3. plokk: põhiosa

Millised on algajate õpetajate kogemused koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete tingimustes töötamisega?

Milliseid tugimeetmeid sinu kool/tööandja sulle tööle asumisel algaja õpetajana võimaldas/pakkus?

Kui kaua neid pakuti/võimaldati?

Kuivõrd on nende meetmete kättesaadavus pandeemia tingimustes muutunud?

Kas meetmeid on täiendatud või ümber korraldatud?

Mis sind veel algaja õpetajana toetas?

Missugused on olnud suhted lapsevanemate, kolleegide, õpilaste, juhtkonnaga? Kuivõrd on keegi neist sulle õpetajatööga kohanemisel toeks olnud? Või vastupidi – pärssinud kohanemist?

Mil määral on sinu vajadus toe järele ajaga muutunud?

Missugune oli sinu valmisolek pandeemia tingimustes töötamiseks?

Missugust tuge pakkus õpetajakoolitusest saadud ettevalmistus?

Milleks olid õpetajakoolituses omandatu abil hästi valmis?

Millest tundsid puudust (milleks oleksid tahtnud paremini valmis olla/ mida ei õpetatud või mis oli ebapiisav)?

Missuguseks hindad oma motivatsiooni?

Kuivõrd on see töötamise jooksul kõikunud või tekitanud kahtlusi õpetajaametis jätkamise osas?

Missuguseid koroonapiiranguid Sinu koolis seni rakendatud on?

Loetle! Nimeta! Missuguseid täpselt?

Missugustega neist sina õpetajatöös kokku oled puutunud?

Millised meetmed sinu tava tööritiini enim mõjutanud on?

Missugused täiendavad/ uued ülesanded kaasnesid Covid-i meetmetest tulenevalt? Kuidas mõjutasid need meetmed sinu töökoormust?

Kuidas täpselt? Mis mõjutas enim? Millega tulid hästi toime/harjusid? Mis nõudis rohkem pingutust/lisatööd?

Kuidas sa end nende meetmete rakendamisel/ nendes tingimustes õpetades tundsid?

Neile, kel eelnev kogemus: võrreldes varasemaga/võrreldes n-ö koroonavaba ajaga?

Missugune oli sel ajal sinu vajadus toe järele?

Kes sind aitas? Kuidas?

Kuidas koolis vastu võetud meetmed sinu elu teisi aspekte mõjutanud on? Nt stressitaset, suhteid perekonnas.

Mil määral vajasid (täiendavat) tuge väljastpoolt töökeskkonda? Kelle/mille poole toe/abi saamiseks pöördusid?

Kuidas end ise aitasid, kui tundsid, et on raske hetk?

Missugused on algajate õpetajate ettepanekud koroonaviiruse pidurdamiseks kasutusele võetud meetmete tingimustes töötamisel?

Kuidas oled sa rahul koolipoolse toega piirangute ajal töötamisel?

Mis oli hästi? Mida oleks kool võinud paremini teha?

Milliseid ettepanekuid sa töökohale esitaksid? Mida sa tulevikuks soovitaksid?

Millist tuge said sa kolleegidelt?

Kuidas olid rahul info liikumise, antud juhiste jm-ga?

Kas meetmed olid alati selged ja üheselt mõistetavad?

Milliseid vahendeid võimaldati sulle meetmete elluviimiseks? Kas sa olid rahul pakutud tehniliste võimalustega? Kuivõrd õpetati ja koolitati sind, et toetada sind uutes oludes kohanemisel?

Millisest toest sa sellel keerulisel ajal veel puudust tundsid?

Kes oleks pidanud seda tuge võimaldama? Kuidas täpsemalt? Mida täpsemalt tegema?

Mida teeksid sa ise tagantjärele teisiti (õpetajaks õppides, tööle asudes)?

Mida sa soovitaksid teistele algajatele õpetajatele, et nad end õpetajatööga kohanemisel ise toetada ja aidata saaksid?

4. plokk: kokkuvõte

Mida sooviksid sa seoses Covid-19 tingimustes töötamisega veel lisada?

Mida sooviksid sa täpsustada?

Kas on küsimusi, mille juurde võiksime tagasi pöörduda?

Kas sul tekkis uurimuse kohta mulle küsimusi?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Anu Širogorov,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Algajate õpetajate kogemused ja ettepanekud seoses töötamisega õpetajaametis COVID-19 tingimustes”, mille juhendajad on Eveli Laats (vastutav) ja Ingrid Koni, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Anu Širogorov

19.05.2022